

Sicole :

L' indicatif futurrece

Les cénk trokes di viebes si codjowèt cåzu del minme façon a l' indicatif futurrece

Troke / Djin	1 (bouter)	2 (magnî)	3 (tcheryî)	4 (fini)	5 (mete)
dji	boutrè	magnrè	tchereyrè	finirè / finixhrè	metrè
ti	boutrès	magnrès	tchereyrès	finirès / finixhrès	metrès
i / ele	boutrè	magnrè	tchereyrè	finirè / finixhrè	metrè
nos / dji	boutrans	magnrans	tchereyrans	finirans / finixhrans	metrans
vos	boutroz	magnroz	tchereyroz	finiroz / finixhroz	metroz
i / ele	boutront	magnront	tchereyront	finiront / finixhront	metront

Fômes coinreces

* *dju boutrê / djè boutré* : wice ? (Response : Coûtchant walon & Basse Årdene)

* *tè boutras / tè magnras* ... Coûtchant walon

* *i / ele (singulî) : i boutra / i magna* ... Coûtchant walon

* *nos : nos boutrons* : wice ? (Response : Coûtchant walon)

* *vos : vos broutrez* : wice ? (Response : Levant walon + Basse Årdene) ; *vos boutrèz* : Coûtchant walon

* *i / ele (pluriyal) : i boutrant* : wice ? (Response : Paysis d' Bastogne + gâmes + tchampnwès).

Eciclopedeye

Les romanichels

Les djupsyins ou romanichels u bowemyins, c' est on peupe ki provént del Bijhe di l' Inde et ki s' a spårdou e l' Urope levantrece (Roumaneye, Hongreye, Tchekeye, Slovaqueye, Bulgareye, Serbeye et les ôtes pitits paysis skepyîs do disrashonnaedje del Yougoslaveye).

I sont dmerés des voyaedjeus (did la leu no “politicmint comifât” “djins do voyaedje”). End a a pô près 10 miyons.

Lingaedje

Li lingaedje romanichel est foirt deferin d' ene trope di djins a l' ôte, ca i calkêynut toplin des mots di tchaeke paysis la k' sont-st edjîstrés

Dins les belès letes e walon

On cåze di l' istwere des djupsyins d' Roumaneye dins Gabriyel et Gabriyel. I boutént cåzu come esclåve po les tchesturlins. Il ont sî lâchîs sins k' on lzî dene des teres, did la divni des hapeus d' poyes, come on lzès presintéve el Walonreye, dins Eter-deus-gueres.

Les Romanichels d' Andalouzeyeye ont stî vizités pa Yves Gourdin et raconté e walon (tecse so l' Aberteke).

L' Andalouzeyeye

L' Andalouzeyeye, c' est ene franke contrêye di l' Espagne.

Grandès veyes : Seville, Gurnåde, Cordowe, Aldjezirasse, Malaga.

Lingaedje

- * castiyan (lingaedje oficire, cåzé avou l' accint andalou po les djins do payis).
- * lingaedje djupsyin (djupsyins do payis)
- * inglès, francès, almand (tourisses et d'morants etrindjirs sol coisse).
- * arabe marokin (ovrîs et abagants e stoumuligne).
- * arabe classike (intelectuwels arabe-rafiyants; dimorants des payis del Gofe piersike).

Djeyografeye

Rilomêyès montinnes :

- *Montaedje al nive (Sierra nevada).
- * pegnon d' rotche el mer : Djibraltar
- * li coisse del mer : Coisse å solea (Costa del sol).

Istwere

Evayeye pa les Vandales (4inme-5inme sieke) ki lyi dnèt s' no (Vandalouzeyeye = Wandalouzeyeye = Andalouzeyeye).

Evayeye pa les Arabes (8inme sieke) k' î vont diswalper li pus avanceye des civilizåcions d' adon.

Revayeye pa les Castiyans-Aragonès, ki prindèt Gurnåde e 1492, et tchessî les djwifs et les muzulmans evoye. Et traker les cis ki d'morît, et pratiker e muchete (loukîz a Inkizicion, Morisse).

Economeye

Tourisse :

mer et pladje / deujhinme dimorance des djins d' veye et des cis des payis d' Urope bijhrece et Urope coûtchantrece / monumints do trevén arabe (Seville, Gurnåde, Cordowe).

Agricoûteure et aclevaedje :

âbes âs fruts. / olivîs et ôle d' olive / aclevaedje di robetes / (divinltins) vatches âs longuès coines po les corridas / gades â laecea (raece Mourciyinne-Gurnådene).

Tchanson

Noer solo

(c' est k' l' espwer n' est nén a ctaper)

I. Fât croere ki l' Bon Diu m' a rovyî / Å moumint k' dji dveu vey li djoû / Paski c' est l' nute k' i m' a leyî : / Ene ranse âs ouys ki poirtèt l' doû.

Mins n' dit-st on nén ki les mâvis / E l' noeristé d' leus broûlés ouys / Ni dit-st on nén k' i tchantèt mî ? / Leu solo, c' est l' minne, pol djoû d' ouy.

Resploe : Awè, dji so tot come dji so / Avou m' veye tot come on m' l' a dné / Et si dji tchante asteure por vos, / C' est k' l' espwer n' est nén a ctaper.

II. Ni vs croeyoz nén pâr oblidyî / Di vs fé do mâ ou d' aveur pitié. / Di rén d' çoula, dji n' a dandjî; / Et s' n' a dj' nole luçon a vs diner.

Li solo k' vos voeyoz rglati / M' restchåfe li cour come vos l' esté. / E m' nute, il est la sins *cpani* (?) / Divins ene cote di tinrûlisté.

Resploe : Paski dji so tot come dji so / Dji pou passer m' veye sins frawter. / Et si dji tchante asteure por vos, / C' est k' l' espwer n' est nén a ctaper.

III. I n' si fât mây discoraedjî / Minme tot vicant el noeristé. / Si les miroes n' sont nén por mi, / Dji n' a d' keure di m' loukî viker.

Baxhî les bresses n' est nén por mi, / Adon k' asteure, dji pou tchanter / E noer solo d' ene blanke loupire, / Et k' ... k' vôrîz Bén avou vos (?)

Resploe : Insi dji so tot come dji so / Et minme s' i m' arive di tchoûler, / Li seu messaedje ki dj' a por vos, / C' est k' l' espwer n' est nén a ctaper.

Tchanté pa Veronike Roba, ene tchanteuse aveule, tecse (francès) da Véronique Roba, muzike da Jacques Lefèvre, ratournaedje e walon : Guy Fontaine.